

مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايى تۇراقتى كومىتەتتىنىڭ قزمەتتىنەن باياندىما

(باسى 2 - بەتتە)

خالىقتىڭ تاماشا تۇرمىسقا تالىپىنسنا سايكە- سىپى، خالىق تۇرمىسنى قامتاماسىز ەتۇ جابعىنداعى زاڭدىق ولقىلىقتار جەدىل تولىقتىردلىدى. الەۋمەت- تىك دەنساۇلىق ساقتاۋدى زاڭمەن باسقارۇ ارقىلى قامتاماسىز ەتۇ جونىدەگى زاڭ شىعارۇ، زاڭعا وز- گەرىس ەنگىزۇ قىزمەتن كۇشىەيتۇ ىلگەرىلەتلىپ، شىياگەرلەر زاڭى جاسالدى، توسىن وقىعالارعا توتەپ بەرۇدى باسقارۇ زاڭى جوباسى تۇڭغىش رەت قارالدى. ەمورالدى ادام نارىبەلۇ سىندى ەتۇبىرلى مىندەت تىناققاندىرىلىپ، وقۇ - اعارتۇ زاڭمنا وزگەرىس ەنگىزىلدى، وتباسى نارىبەسىن جەبەۇ زاڭى جاسالدى، كاسىپتىك وقۇ - اعارتۇ زا- ڭمنا تۇزەتۇ ەنگىزۇ جوباسى ەكى رەت قارالدى، وقۇ - اعارتۇدىڭ وسىزاماندانۇ دەڭگەيىنى جوعارد- لانتۇ ىلگەرلەتلىپ، ازامات جاسىنا تولماعانداردىڭ جان - جاقىتى، اقاۋسىز سەيبۇى جەبەلدى. جەكە- لىك ىنفورماتسىانى قورعاۇ زاڭى جاسالدى، تەلەگرانى، ىنتەرنەت الداموكوسىتكە قارسى تۇرۇ زاڭى جوبا- سى دايندىلىپ جانە تۇڭغىش رەت قارالىپ، خالىق بۇقاراسىنىڭ اڭسىى كۇشتى بولعان تەلەگرانى، ىنتەرنەت الداموكوسىتگى ماسەلەلەرنە جاۋاپ قايتا- رىلىپ، ازاماتتاردىڭ ىنتەرنەت كەڭسىتىكىدەگى زاڭدى وقىق - مۇددەسى قورعالدى. اىبەلدەردىڭ وقىق - مۇددەسىن قامتاماسىز ەتۇ زاڭمنا تۇزەتۇ ەنگىزۇ جوباسى دايندىالىپ جانە تۇڭغىش رەت قارالىپ، اىبەلدەردىڭ وقىق - مۇددەسىن قامتاما- سىز ەتۇدەگى كورنەكتى ماسەللەر ىشكەرلەي زەرتتەلىپ، ساقاندىرۇ سىپاتىندىق قاماناسىزاد- ىدرۇ، زالال جەتكىىزۇدى ەبىر جاقىتى ەتۇ، قۇقتارۇ شارالارى، جاۋاپكەرشىلىگىن قۇاستىرۇ سىياقتى جاقنارداعى قاتىستى بەلگىلەملەر كەمەل- دەندىردلىدى. ازىق - تۇلىكتى سىسراپ ەتۇگە قارسى تۇرۇ زاڭى، زاڭدىق كومەك بەرۇ زاڭى جاسالىپ، خالىق سانى جانە جوسپارلى تۇتت زا- ڭمنا، جاۋىپسىز ۇندىرىس زاڭمنا، جۇمىشىى ۇيد- مىي زاڭمنا وزگەرىس ەنگىزىلدى، اۋىل شارۋاشى- لىق ونىمەدەرنىڭ ساپا جاۋىپسىزدىكى زاڭمنا تۇزەتۇ ەنگىزۇ جوباسى تۇڭغىش رەت قارالدى، دەنە تارىبە زاڭمنا تۇزەتۇ ەنگىزۇ جوباسى داينى- دالدى جانە تۇڭغىش رەت قارالدى.

قىلمىستىق ىستەر، ارنى - شامىع زاڭ - ەتۇزد- مى كەمەلدەنىپ، ەدىلىيا ەتۇزىلىسى رەفورماسىنىڭ جەتىستىكتەرى تۇراقاندى. الدىن اۋ مەن جونىگە ساۋعا جانە سوققى بەرۇ مەن جازالاۋعا تەڭ ەمان بەرۇگە تاباندى بولىپ، ۇيمېدىق قىلمىسقا قارسى تۇرۇ زاڭى جاسالىپ، قارا، سۇرقيا كۇشتەردى الاستاۋدى ۇدايدىلدىرۇ، مەحناىزمەندىرۇ زاڭ بو- ىنىشا ىلگەرلەتلىدى. تۇراقتى كومىتەت ۇقىق بەرىپ ورىستەتكەن تۇپىندە سىناق ەتۇ قىزمەتنىڭ مەرزىمى تولۇ قاراشمىندا، رەفورما تاجىرىبەلەرى جالپى بەتىنىك قورىتىندىلانىپ، ازاماتتىق ىستەر ارنى - شامىع زاڭمنا وزگەرىس ەنگىزىلىپ، ازاماتتىق ىستەر ارنى - شامىع ەنارتىنىنىڭ كۇردەللىەرى مەن وڭايلارن ەبۇلۇ رە- فورما جەتىستىكتەرى تۇراقاندى، ەدىلىالىق تانىۇ ەنارتىبى، شامىع سومالى ارنى - شامىع ەنارتىبى، جاي ەنارتىپ كەمەلدەنىپ، ەدىلىيا ونىمىدىلگى جوعارىلاپ، ەدىلىيا ادىلدىكى جەبەلدى. ەڭ جوعارى خالىق سوتى مەكەمەسىنە ەئورت دارجەلى سوت مەكەمەلەرنىڭ سوت دارجەجەسى جونىدەگى فۇنىكتسىيالىق ورىنىن بەلگىلەۇ رەفورماسىن تۇپىندە سىناق ەتۇ قىزمەتىن ۇيمېداستىرىپ ورىستەتۇگە ۇقىق بەرۇ تۇرالى قاۋلى شىعارىلدى. چىڭدۇ - چۇڭچىڭ فىنانس سوت مەكەمەسىن قۇرۇ جو- نىدندە قاۋلى شىعارىلىپ، تاماشا فىنانتسىق زاڭمەن باسقارۇ ورتاسىن قالىپتاستىرۇ ىلگەرىلەتلىدى.

ەبىر جىلدىان بەرى، 17 زاڭ جاسالدى، 22 زاڭعا وزگەرىس ەنگىزىلدى، زاڭدىق ماسەللەر مەن كەلە- لى ماسەللەرگە قاتىستى 10 قاۋلى شىعارىلدى، 19 زاڭ تۇرالى جوبا قارلۇ ۇستىندە، ەكى جاقىتى شارننار مەن خالىقارالىق كەلسىمەدەن التاۋىن بەكىتۇ ۇيعارل- دى، جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك زاڭ جۇيەسى داۋىرمەن بىرگە كەمەلدەنىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتىيا مەن مەملەكەت ىستەرنىڭ دامۇنداعى تىڭ تالاپنار دەر كەزىندە اڭمىس ەتلىدى، پارتىيانىڭ قۇانتامالارى زاڭدىق نارىپىتەر ارقىلى مەملەكەتتىڭ ەركى مەن حا- لىقتىڭ ورتاق ارەكتەتىنە دەر كەزىندە اىنالىدى.

ەۋشىنىشى، باقىلاۇ تەبىنى مەن ئاقتى ونىمىد- لىگىن كۇشىەيتىپ، ۇكىمەت، باقىلاۇ - تەكسەرۇ كومىيەتى، ەڭ جوعارى خالىق سوتى مەكەمەسى

جانە ەڭ جوعارى خالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ زاڭ بو- ىنىشا مىندەت وتەۋىن باقىلاپ، پارتىيا ورتالىق كومىتە- تىنىڭ كەلەلى شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۇلارنىڭ داپەكتى تىناققانۇىن قامتاماسىز ەتتىك خالىق قۇرلىتايى ەتۇزىمىنىڭ ماڭغزىدى پرىنسىپىتەرى مەن تۇزىمەدرىن جوبالاۋدىڭ نەگىز- گى تالايى — ارقانداي مەملەكەت وركانىنىڭ جانە ولاردىڭ قىزمەتكەرلەرنىڭ ۇقىعى تۇگەلدەي باقىلاۋدا جانە نەجەۋدە بولادى. تۇراقتى كومىتەت نەگىزگى زاڭ مەن زاڭداردا جۇكتەلگەن باقىلاۋ مىسندەت - جاۋاپكەرشىلىگىن مۇقيات اتقىرىپ، زاڭدىق باقىلاۇ تاسلىتىنەن پايدالانۇدى ەبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ەكونومىيكالىق، قوعامدىق دامۇعا تۇساۋ بولاتىن كورنەكتى قايشلىقتار مەن ماسەلە- لەردى شەشەۋدى ىلگەرلەتسىپ، زاڭدار مەن زاڭدىق ەرجەلەردىڭ ۇنىمدى اتقارىلۇنا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، مەملەكەت وركاندارنىڭ نەگىزگى زاڭ مەن زاڭدار كۈلمەندە مىندەت جاۋاپكەرشىلە- گىن اتقارۇىنا، قىزمەتىن ورىستەتۇىنە شىنايى كەپىلە- دىك ەتىپ، اكىمشىلىك ۇقىقتى، باقىلاۇ - تەكسەرۇ ۇقىعىن، سوت جۇرگىزۇ ۇقىغىن، پروكۇراتۇرا ۇقىغىن زاڭ بوينىشا دۇرىس جۇرگىزۇگە شىنايى كەپىلدىك ەتتى. دۇرىس باقىلاۋ، ۇنىمەدى باقىلاۋ، زاڭ بوينىشا باقىلاۇ جۇرگىزۇگە تاباندى بولىپ، 31 بايانداما تىغ- دالىپ جانە قارالىپ، 6 زاڭنىڭ اتقارىلۇ جاعدايىنا تەكسەرۇ جۇرگىزىلىپ، 2 رەت ارناۋلى تاقىرىپنا پىكرى سىنىپ، 7 ارناۋلى تاقىرىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەۇ جۇر- گىزىلىپ، ەبىر قارار شىعارىلدى.

مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايىنىڭ ارناۋلى كومىيەتتەرى، تۇراقتى كومىتەتتىڭ قىزمەت كومىتە- تى باقىلاۇ قىزمەتىن ورىستەتۇدى ناقتى ۇيمېداسە- تىرۇشى جانە اتقارۇشى. تۇراقتى كومىيەتت بەلگىلە- گەن باقىلاۇ نىسانىن، اسىرەسە، 12 ارناۋلى قىزمەت بايانداماسى مەن 7 ارناۋلى تاقىرىپتاعى تەكسەرۇ - زەرتتەۋدى وزەك ەتىپ، ارناۋلى كومىيەتتەتەر، قىزمەت كومىيەتىنى زاڭدا بەلگىلەنگەن مىسندەتتەرىن مۇقيات اتقارىپ، فۇنكتسىيالىق رولىن تولقى ساۋلە- لەندىرىپ، پارتىيا مەن مەملەكەتتىڭ كەلەلى سىترا- تەكچىلارنىڭ، ماڭغزىدى مىسندەتتەرنىڭ، كەلەلى قىزمەتتەرنىڭ داپەكتى تىناققانۇىن ىلگەرلەتتى. ەكونومىيكا سالاسىندا، تۇراقتى كومىيەتت خالىق شارۋاشلىغى مەن قوعامدىق دامۇ جوسپارىنىڭ اتقا- رىلۇ احوالى جونىدەگى باياندامانى تىغدادى جانە قارادى، ەكونومىيكالىق جاعدايعا مەرزىم بوينىشا تالداۋ جاساپ وتىردى. ەكونومىيكالىق اىنالىم جاء- دايىن وكشەلەي باقىلاپ، ەماجىلىس بەكىتكەن جوسپاردىڭ جايپايى داپەكتى تىناققانۇىن شىنايى كەپىلدەندىردى. جاماششا اۋىل شارۋاشلىق تىجارات جۇيەسىن جەدىل قۇرۇ، ۇساق دىقان وتە- باسلارى مەن وسى زامانىعى اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ دامۇىن وركانىكالى ۇشتاستىرۇدى ىلگەرلەتتۇ جاء- دايىي جونىدەگى بايانداماسىن تىغدادى جانە قارا- دى، وسى زامانىعى كەشەندى قاتىناس - تاسىمال جۇيەسىن قۇرۇعا قاتىستى قىزمەت احوالى جونىدە- گى باياندامانى تىغدادى جانە قارادى ەارى ارناۋلى تاقىرىپتا پىكرى ساپالى تۇقىم بەلپىلەين قورعاۋ جانە ساپالى تۇقىم جەتلىدىرۇدە جاڭالىق اشۇ جاء- دايىن كۇشىەيتۇ، شەتەلدەگى چىپاۋمىيندەردىڭ “ەبىر بەلدەۋ، ەبىر جولىدى” بىرگە كۇلدەندىرۇدەگى ما- ڭغزىدى رولىن ساۋلەلەندىرۇدى وزەك ەتىپ ارناۋ- لى تاقىرىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇرگىزدى. ەكو- لوكىيالىق ورتانى قورعاۇ سالاسىندا، 2020 - جىلغى ورتا جاعدايى جانە ورتانى قورعاۇ نىساناسىنىڭ ورىندالۇ احوالى، توبراقتىڭ لاستانۇىنىڭ الدىن اۋ جانە ونى وڭاۋ زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەرۇ مالىمەتى جانە قاراۋ پىكرىي جونىدەگى باياندامانى، چاڭچىياڭ وزەنى اابىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسىن قورعاۋ قىزمە- تى، شىۇڭان جاڭا رايونى مەن بايباڭدىيان ەكولوگىيا- سىن قورعاۋ قىزمەتىي جونىدەگى باياندامالاردى تىغ- دادى جانە قارادى، مەملەكەتتىك باقىشانى نەگىزگى تۇلعا ەتكەن جاراتلىستىق قورنىق جۇيەسى قۇرىلىسى جاعدايى جونىدە ارناۋلى تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇر- گىزدى. قوعامدىق ىستەر سالاسىندا، وقىتۇشلار قو- سىنى قۇرىلىسى جانە وقىتۇشلار زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالى، مادەنىي مۇرالار قىزمەتى جانە مادەنى مۇرا- لاردى قورعاۇ زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالى جونىدەگى با- ياندامانى تىغدادى جانە قارادى، جان سانى ەبىرشاما از ۇلتئاردىڭ ەكونومىيكالىق، قوعامدىق دامۇىن جەبەۇ احوالى جونىدە ارناۋلى تاقىرىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەۇ

جۇرگىزدى. ۇلتئار جونىدەگى زاڭمەن باسقارۇ قۇرد- لىسىن زەرتتەۋدى ورىستەتسىپ، ۇلت ىستەرىن زاڭ بوينىشا باسقارۇدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتتى. بەلسەندى قازىنا ساياساتىن مۇقيات داپەكتى تىناققاندىرىپ، باجىنى كەمەيتۇ، اقىنى تومەندەتۇ شارالارى، عىلىم - تەحنىكادا جاڭالىق اشۇدى قولداۋ، ”جۇپىنى تۇرمىس كەشىرۇ” سىندى تالاپ- تارعا ساي، مەجە سەسەپ پەىن سوڭغى ەسەپتى تەكسەرۇ، باقىلاۇ ويداعىداي جۇرگىزىلدى. ورتا- لىقتىڭ 2020 - جىلغى سوڭغى ەسەبىي جونىدەگى بايانداماسىن تىغداپ جانە قاراپ، ورتالىقتىڭ سوڭغى ەسەبىن تەكسەرىپ بەكىتىپ، ونىمىدىلىكتى باعدار ەتۇدى كورنەكتىلەندىرىپ، ەتۇپىندى نىساد- داردىڭ ناتىجەسىن باعالاۇ كۈلەمى كەڭەيتىلدى، بۇعان ساياتىن سوما ەبىر ترىليليون 700 مىللىيارد يۇانعا جەتتى. مەجە سەسەپنىڭ اتقارىلۇ احوالى جو- نىدەگى باياندامانى تىغداپ جانە قاراپ، ورتالىق قازىنانىڭ 2 ترىلييون 800 مىللىيارد يۇاندىق تىكە- لەي قارجى بوساتۇ جانە جۇمساۋ جاعدايى نىزىنە ەتۇسىپ باقىلاندى. 2020 - جىلغى ورتالىق مەجە سەسەبىنىڭ اتقىرىلۇى جانە باسقا دا قازىنالىق كىرىس - شىعىستى قازىنالىق باقىلاۇ قىزمەتى جو- نىدەگى باياندامانى، قازىنالىق باقىلاۋدا بايقالغان ماسەلەلەردى رەتكە سالۇ - تۇزەتۇ احوالى جونىد- دەگى بايانداما تىغدالدى جانە قارالدى. نىزىنە تۇ- سىپ باقىلاۇ ساياساتى اتقارىلىپ، ۇكىمەتتىڭ قاتىسە- تى ناراۋلارنىڭ بەلگىلەمەگە قايشلىق جاساپ با- جدىان قايتارۇ كىرىسى، ۇكىمەت كوزىسىزدىكپەن قارىزدانۇ، ەكولوگىيالىق ورتانى قورعاۇ قارجىسىن مەيدەنىپ اۋ، باسقاعا جۇمساۋ سىياقتى ماسەلەلەر- دىڭ تەكسەرىپ ەبىر جاقىتى ەتىلىپ شەشلىۋى باقد- لانىپ، قازىنا - باجى ساياساتىنىڭ ۇنىمەدى تىناقا- فانۇى قامتاماسىز ەتىلدى. مەجە سەسەپتى جەلىلەندىد- رىپ باقىلاۇ جۇيەسى قۇرىلىسى ىلگەرلەتلىپ، تا- راۋلار ارا ەندىك، دارجە ارا بوىلىق قىزمەت سەل. بەستىگى جانە ساندى مالىمەتتىن تەڭ ىگىلىكىنەتۇ العاشقى ادىمدا جۇزەگە استى. مەجە سەسەپ قىزمە- تى كومىيەتتىنىڭ نەگىزگى ساتى بايالىنىس ەتۇپىنى قۇرىلىسى ىلگەرىلەتلىدى.

مەجە سەسەپتى تەكسەرۇ، باقىلاۇ قىزمەتىن ورىستەتسىپ، رەفورما مەن مەملەكەت مەنىشىكىندە- گى مال - مۇلىكتى باسقارۇ جاعدايىن باقىلاۋدى ەتۇپىندى كەڭەيتۇ - وسى كەزەكتەن بەرى پارتىيا ورتالىق كومىيەتتى خالىق قورىلتايىنا جۇكتەگەن جاڭا مىندەت، جاڭا تالاپ. قازىنا، قاتىناس - تاسە- مال قاراچاتىن ەبۇلۇ جانە جۇمساۋ احوالى بايانداما- سىن تىغدادى جانە قاراپ شىقتى، قازىنالىق قوسىم- شا قاراچاتنى باسقارۇ جانە رەفورمالاۋ جاعدايىي جونىدە ارناۋلى تاقىرىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇر- گىزىپ، عىلىم - تەحنىكادا جاڭالىق اشۇ، ورتانى قورعاۋ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۇ، دەنساۋلىق ساقتاۋ، سالاماتىق، اۋىل - قىستاتقى كوركەپىتۇ جاقنارىنداعى قولداۋ ساياساتلارنىڭ داپەكتى تىناقا- فانۇىن ىلگەرلەتتى، قازىنا شىغىسىندا پارتىيا ورتا- لىق كومىيەتتىنىڭ كەلەلى شەشىمدەرى مەن ورتا- لاستىرۇلارنىڭ داپەكتى تىناققاندىرىلۇىن ەتۇپىند- دى قولدادى جانە قامتاماسىز ەتتى. ۇدايى 4 جىل مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلىكتى باسقارۇ احوالى جونىدەگى جىلدىق جالپىلىق باياندامانى جانە ارناۋلى باياندامانى قاراپ شىغىپ، مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلىكتى جەلىللەستىرىپ باقىلاۇ قىزمەتىن جەدىل ىلگەرلەتتى. مەملەكەت مەن- شىكىندەگى تاىبىعى بايلىق پەىن مال - مۇلىكتى باسقارۇ تۇرالى خالىق قۇرلىتايىنىڭ باقىلاۇ - باعالاۋ كورسەتكىش جۇيەسىن قۇرۇ جونىدەگى پىكرىدى جاساپ، مەملەكەت مەنىشىكىندەگى تاىبىعى بايلىق پەىن مال - مۇلىكتى باسقارۇ احوالى جونىد- جانە قاراپ، مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ جالپىي خالىق- تىق مەنىشىكتەگى II ەتۇرلى نەگىزگى تاىبىعى بايلىق پەىن مال - مۇلىك جاعدايىن نەگىزىنەن انىقتاپ، كا- سىپورىنداردىڭ مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلكى، فىنانس كاسىپورىندارىنىڭ مەملەكەت مەن- شىكىندەگى مال - مۇلكى، اكىمشىلىك، ەسورىن سىپپاتىنداعى مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلك، مەملەكەت مەنىشىكىندەگى تاىبىعى بايلىق پەىن مال - مۇلىك سىندى ەئورت ۇلكەن تۇردەگى مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلىكتى باسقارۇ احوالىن باقىلاۋدىڭ تولقى قامتۇى جۇزەگە استى.

بۇل باقىلاۋلار مەملەكەت مەنىشىكىندەگى تاىبىعى بايلىقتىڭ زىيانعا ۇشىراۋىنىڭ، مەملەكەت مەنىشىكىندەگى بايلىقتىڭ زايا كەتۋىنىڭ الدىن اۋ رولىن اتە- قاردى. مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ قازىنالىق باقىلاۇ تاراۋى تۇڭغىش رەت مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايى تۇراقتى كومىيەتتىنە مەملەكەت مەنىشىكىندەگى مال - مۇلىكتى قازىنالىق باقىلاۇ احوالىنان ارناۋلى مالىمەت تاپسىردى. تۇراقتى كومىيەتتىڭ ورتالىقتىڭ مەجە سەسە- بىن تەكسەرۇ - باقىلاۋدى كۇشىەيتۇ، ەكونومىيكالىق قىزمەتتى باقىلاۋدى كۇشىەيتۇ جونىدەگى قاۋلىسىنا تۇزەتۇ ەنگىزىلىپ، مەجە سەسەپتى تەكسەرۇدىڭ، ەكو- نومىيكالىق قىزمەتتى باقىلاۋدىڭ باياندى مەحناىزمى ورنانلىدى. پارتىيا ورتالىق كومىيەتتىنىڭ جەرگىلىكتى خالىق قۇرلىتايلارنىڭ ۇكىمەت قارىزىن تەكسەرۇ، با- قلاۋىن كۇشىەيتۇ جونىدەگى پىكرىدى شىعارۇى جانە داپەكتى تىناققاندىرۇى ىلگەرلەتلىپ، جەرگىلىكتى ۇكىمەتتەردىڭ قارىز جاۋىپ - قاتەرىنىن ەۋنىمەدى ساقاندىق جانە ونى جويدىق.

زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالىن باقىلاۇ كۇشىەيتىلدى. زاڭدا بەلگىلەنگەن مىندەت - جاۋاپكەرشىلگى بو- ىنىشا، زاڭدا بەلگىلەنگەن كۈلمەنىن شىقپاي، زاڭدىق نارىپىتەىرگە بويسۇنۇعا تاباندى بولىپ، زاڭمىنىڭ تارماقنارىبەىن سالىستىرا وتىرىپ زاڭمىنىڭ اتە- قارىلۇىنا تەكسەرۇ جۇرگىزىلدى. كاسىپورىن كۇپىرەۋ زاڭى، جۇڭگوشا شىپاكەرلىك، ەدارى - دارمەك زاڭى، مال شارۋاشلىغى زاڭى، جارقاسىز قاتتى زاتئاردىڭ ورتانى لاستاۋىنىڭ الدىن اۋ جانە ونى وڭاۋ زاڭى، الەۋمەتتىك كۇالاندىرۇ زاڭى، ۇورت ۇشىرۇ زاڭى سىندى 6 زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالىنا تەكسەرۇ جۇرگىزىلدى. تەكسەرۇ گرۇپپا- سىنان 23 ەارقابىسى ولكەگە (رايون، قالا) جىبەرد- لىپ، ناقى مايپاندا تەكسەرۇ جۇرگىزىلدى. كومىيەت باستىقتارى ەماجىلىسنىڭ قۇرامىنداىلار جەكە - جەكە ۇبىرىمە باستاپ، تۇراقتى كومىيەتت مۇشەلەرى مەن ارناۋلى كومىيەتتەردىڭ مۇشەلەرد- ىن 133 ادام - رەت، مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايى ۇاكىلدەرىنىنەن 66 ادام - رەت زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەرۇ قىزمەتىنە قاتىناستى. تۇراقتى كومىيەتت ەماجىلىسى زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەرۇ جونىدەگى 6 باياندامانى تىغدادى جانە قارادى. جارقاسىز قاتتى زاتئاردىڭ ورتانى لاستاۋىنىڭ الدىن اۋ جانە ونى وڭاۋ زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالىن تەكسەرگەن كەزدە، مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايى ۇاكىلدەرى ارناۋلى تاقە- رىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇرگىزۇگە تۇڭغىش رەت ۇيىمداستىرىلدى، وعان 13 ولكەدەن (رايون، قالا) 240 ۇاكىل قاتىناستى. زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەرۇ بايانداما- سىن بىرلەسكەن گرۇپپىدا قاراۋ مەىن ۇشتاستىرىپ، ارناۋلى تاقىرىپتا پىكرى الپ، زاڭمىنىڭ اتقارىلۇ احوالىن باعالاۋ وپ- داعىداي جۇرگىزىلىپ، زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەرۇ جانە زاڭ ۇكتىن جالپىلاستىرۇ قىزمەتى ەبىر تۇتاس ويداعە- داي ىستەلىپ، ”مەملەكتەتتى ۇپىرەتۇ ارقىلى قۇدىرەتتىنەد- ىدرو” تۇعىرىندا جارقاسىز قاتتى زاتئاردىڭ ورتانى لاد- تاۋىنىڭ الدىن اۋ جانە ونى وڭاۋ زاڭى بوينىشا جاۋاپ قايتارۇ قىمىلى ورىستەتلىدى، بۇعان جىيىنى 32 مىللىيون ادام قاتىناسىپ، زاڭمىنىڭ جايپايى، ۇنىمەدى داپەكتى تىناقا- فانۇى تاىۋى ىلگەرلەتلىدى. كاسىپورىن كۇپىرەۋ زاڭمىنىڭ اتقا- رىلۇ احوالىنا تەكسەرۇ جۇرگىزگەن كەزدە، زاڭدىق باعالاۋ مەن ىرى دەرەكتەرگە تالداۋ جاساۋ قاتىستى زاڭدىق تالداۋ جاساۋمەىن ۇشتاستىرىلىپ، زاڭدى اىناعۇرلىم ويداعە- داي اتقارۇعا، زاڭعا وزگەرىس ەنگىزۇگە نەگىز اىزبرلەندى.

باقىلاۇ - تەكسەرۇ، ەدىلىيا قىزمەتىن باقىلاۇ كۇشىەيتىلىپ، قوعامدىق ادىلدىك پەىن تۇراشلىدىق قورعالدى. باقىلاۇ - تەكسەرۇدىڭ جايپايى قامتۇ جاعدايىنا ارناۋلى تاقىرىپتا تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇرگىزۇدى ىلگەرلەتلىپ، باقىلاۇ - تەكسەرۇ- دىڭ ونىمىدىلىگى كۇشەيدى. ەڭ جوعارى خالىق سوتى مەكەمەسىنىڭ ەبلىم مەنىشك ۇقىغىنا سوت جۇرگىزۇ قىزمەتى احوالى جونىدەگى بايانداما- سىن، پاتەنت سىياقتى ەبلىم مەنىشك ۇقىغى جو- نىدەگى دەلولاردىڭ ارنى - شامىع ەنارتىبى جو- نىدەگى ەبىرقانىشا ماسەلە تۇرالى قاۋىللارنىنىڭ اتقارىلۇ احوالى جونىدەگى بايانداماسىن، ەڭ جوعارى خالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ ارنى - شامىع دەلولارىن باسقارۇ قىزمەت احوالى جونىدەگى بايانداماسىن تىغدادىق جانە قارادىق. ”7 - بەسجىلدىق“ زاڭ جالپىلاستىرۇ قارارىنىڭ دا- يەكتى تىناققاننۇ احوالى جونىدەگى باياندامانى تىغدادىق جانە قارادىق، 8 - بەسجىلدىق زاڭمەن باسقارۇ ۇگىت تارىبەسىن ورىستەتۇ

جونىدەگى قارار ماقۇلدانىپ، ‹‹زاڭمەن باسقا- رىلاتىن قوعام قۇرىلىسىن اتقارۇ باعدارلاماسىندە دا (2020 — 2025 - جىل)›› العا قويعان 2025 - جىلعا دەبىن ”8 - بەسجىلدىق“ زاڭ جالپىلاسە- تىرۇ جوباسىن اتقارۇ، زاڭمەن باسقارۇ كوزقارا- سىن جۇرت جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالانتۇ سەكىل- دى نىسانا - مىندەتتەردى جۇزەگە اسىرۇعا پارمەندى تىرەك اىزبرلەندى.

ئورتىتىشى، ۇاكىلدەردىڭ زاڭ بوينىشا مىندە- تىن وتەۋىن قولداپ جانە قامتاماسىز ەتىپ، ۇاكىلە- دەردەىڭ رولىن ساۋلەلەندىرۇدى خالىقتىڭ وزىنە - ۇوزى قوجايىن بولۇشنىڭ ماڭغزىدى بەيىنەسى ەتتىك خالىق قۇرلىتايى ۇاكىلدەرى مەملەكەتتىنىڭ بىلىك وركانىنىڭ قۇرامىندا بولغاندىقتان، خالىق اتىنان مەملەكەت بىلىگىن جۇرگىزۇگە قاتىناسىپ، جالپى بارىستىق خالىق دەموكراتىباسى دامىتۇدا ماڭغزىدى رولىن ساۋلەلەندىردەدى. تۇراقتى كومىيەتت ۇاكىلدەر قىزمەتنىڭ زاڭدىلىغىنا بوپ- سۇنىپ جانە ونى يگەرەپ، ۇاكىلدەر قىزمەتى دەڭگەبىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، مەملەكەت وركاندارىنىڭ خالىق قۇرلىتايى ۇاكىلدەرىبەىن بايلىانسىن قويۇلاتىپ، خالىق قۇرلىتايى ۇاكىلدە- رىنىڭ خالىق بۇقاراسىمەن بايلىانسىن قويۇلاتىپ، ۇاكىلدەردىڭ پارتىيا مەن مەملەكەتتىنىڭ خالىق بۇ- قاراسىمەن بايلىانسى جاسايتىن كوپىرلىك رولىن ويداعىداي ساۋلەلەندىردەدى.

كەڭەس جوبالار مەن ۇسىنىستار قويۇ ۇاكىلە- دەردەىڭ ۇقىغىن جۇرگىزۇىنىڭ، زاڭ بوينىشا مىندەت وتەۋىنىڭ ماڭغزىدى مازمۇنى. 13 - كەزەك- تى مەملەكەتتىك خالىق قۇرلىتايىنىڭ 4 - ەماجىلىسى كەزىندە ۇاكىلدەر ورتاعا قويعان 473 كەڭەس جوبانى قاتىستى ارناۋلى كومىيەتتەتەر تۇڭىل قاراپ بولدى، مۇنىڭ نىشىندە 90 كەڭەس جو- بادا ايتىلغان زاڭ شىعارۇ نىسانىنان 30ى قاراپ ماقۇلداندى نەمەسە قارالۇ ۇستىندە، 176 كەڭەس جوبادا ايتىلغان زاڭ شىعارۇ نىسا- لىنان 68ى زاڭ شىعارۇ جوباسىنا نەمەسە جوسە- پارىنا ەنگىزىلدى. ەماجىلىس كەزىندە ۇاكىلە- دەر ورتاعا قويعان 8993 ۇسىنىس ەبىر تۇتاس ەبىر جاقىتى ەتۇدى ۇدەگە ۇشى 194 ورىنىنىڭ اقىلداسىپ ەبىر جاقىتى ەتۇىنە تاپسىرىلدى ەارى تۇگەلدەي ەبىر جاقىتى ەتىلىپ بولدى؛ ەماجىلىس جابىق مەزگىلدە ۇاكىلدەر ورتاعا قويعان 265 ەتۇرلى ۇسىنىس ۇدەگە الپ ەبىر جاقىتى ەتۇشى 98 ورىنىنىڭ اقىلداسىپ ەبىر جاقىتى ەتۇىنە تاپسىرىلدى ەارى ۇاكىلدەرگە ەبىر جاقىتى ەتۇ جاعدايىنان ەبىر - بىرلەپ اڭمىس قايتارىلىپ، ەبىر توپ ەمىس جۇزىندىك ماسەلە- لەردىڭ شەشلىۋى ىلگەرلەتلىدى. ۇاكىلدەر- دىڭ ۇسىنىستاردى ەبىر جاقىتى ەتۇ قىزمەتىنە رازى بولۇى 97.93%ىگە جەتتى.

ۇاكىلدەر مەىن بايلىانىستى كۇشەيتىپ، تۇراقتى كومىيەتتىنىڭ قىزمەتى مەىم خالىق رايى نەگىزىندە جۇرگىزىلدى. تۇراقتى كومىيەتت قۇرامىنداىلاران 156 ادام نەگىزگى ساتىداعى 439 ۇاكىلنەن تەكەلەي بايلىانسى جاسادى. ارناۋلى كومىيەتتەتەر، قىزمەت كومىيەتتى دە ۇاكىلدەر مەىن بايلىانسى جاساۋ مەحناىز- مىن ورناتتى. ۇاكىلدەردەن 150 نەشە ادام - رەت تۇ- راقتى كومىيەتتىنىڭ ماجىلىسىنە سىرتتاي قاتىناسۇعا، سىرتتاي قاتىناسقان ۇاكىلدەردىڭ اڭگىمە ماجىلىسىنە قاتىناسۇعا ۇسىنىس ەتىلىپ، ۇاكىلدەر اڭگىمە ماجىلە- سىندە ورتاعا قويعان 78 پىكر - ۇسىنىس دەر كەزىندە دە ەبىر جاقىتى ەتىلدى ەارى ۇاكىلدەرگە ەبىر - بىرلەپ خابارلاندىرىلدى. ۇاكىلدەردەن 200دەن استام ادام - رەت ۇسىنىس بوينىشا تۇراقتى كومىيەتتە- تىنىڭ زاڭ شىعارۇ جونىدە تەكسەرۇ - زەرتتەتۇ جۇرگىزۇ، جوبا داينىداۋ، دالەلدەۋ، باعالاۋ سىياقتى قىزمەتتەرىنە قاتىناستى، سازدى جەرلەردى قورعاۋ زاڭى، دەنە تارىبە زاڭى سىياقتى خالىق بۇقاراسىنىڭ مۇددەسىمەىن نەىز قاتىستى ماڭغزىدى زاڭ جوبالارى جونىدە قاتىستى سالالارداى ۇاكىلدەردەن ارناۋلى پىكرى الىندى. ۇاكىلدەردەن 300دەن استام ادام - رەت تۇراقتى كومىيەتتىنىڭ زاڭمىنىڭ اتقارىلۇىن تەكسەر